

Länsstyrelsen
Västerbottens län
Regional utveckling

Företagsutveckling i norra Skottland

- ett studiebesök av länsstyrelsens företagsgrupp i
Highlands & Islands

Deltagare:

Länsstyrelsen i Västerbottens län:

Roland Svedberg, funktionschef Regional utveckling

Anne-Louise Lindqvist, gruppsamordnare & företagsanalytiker Livsmedel & Turism

Katarina Molin, företagsanalytiker Tjänster B2C, Elektronik & Plast

Patrik Sällström, företagsanalytiker Tillverkningsindustri

Mats Svensson, företagsanalytiker Tjänster B2B, IT

Jan-Erik Lundström, företagsanalytiker Gruv-, Skogs-, Trä- & Mineralindustri

Nutek:

Björn Sjöstedt, företagsanalytiker

1. BAKGRUND

Åtgärder för att förbättra förutsättningar och villkor hos Västerbottens företag är en av de viktigaste frågorna inom länsstyrelsens regionala utvecklingsarbete. Länsstyrelsen i Västerbottens län har bl.a. regionalpolitiska företagsstöd i form av de två investeringsstöden *Landsbygdsstöd* och *Regionalt utvecklingsbidrag* samt rekryteringsstödet *Sysselsättningsbidrag* som verktyg för främja tillväxt och sysselsättning i länets näringsliv.

De regionalpolitiska företagsstöden är dock omdebatterade och ifrågasatta från vissa håll. I den regionalpolitiska utredningen märks detta bl.a. genom att man i princip vill slopa de befintliga selektiva investerings- och rekryteringsstöden och ersätta dem med mer generella insatser som t.ex. system för lånegarantier, villkorslån eller rabatterade arbetsgivaravgifter. Utredningen bedömer att det är mycket som talar för att stöden till stor del har verkat konserverande bl.a. för att stöd i hög omfattning lämnats till traditionella branscher och till hårda investeringar. Detta anses riskera att den långsiktiga ekonomiska utvecklingen hämmas. Ett annat problemområde bedöms enligt utredningen ligga i själva hanteringen av stöden och att tjänstemännen som administrerar stöden har bristfällig kompetens.

Länsstyrelsen i Västerbotten anser emellertid att många fundamentalt felaktiga slutsatser dras i utredningen. Stöden bör inte slopas utan istället utvecklas ytterligare med målsättningen att i högre grad fokusera på långsiktig tillväxt och utveckling. NUTEK och länsstyrelsen har därför påbörjat en dialog om hur stödhanteringen kan utvecklas. I syfte att hitta nya uppslag till att ytterligare förbättra arbetet med företagsstöd åkte därför företagsanalytiker från Länsstyrelsen i Västerbotten och NUTEK i mitten av maj till norra Skottland för att studera hur man där arbetar med regional utveckling i allmänhet och företagsutveckling i synnerhet.

2. NORRA SKOTTLAND

Ett program som omfattade två dagar den 17-18 maj 2001 konstruerades där upplägget var att utbyta erfarenheter med folk som i norra Skottland arbetar med regional utveckling genom stöd till företag.

På förmiddagen den 17 maj träffade vi därför representanter från Highlands & Islands Enterprise (HIE) vid deras lokal i centrala Inverness. HIE jobbar med ekonomisk och social utveckling av norra delarna av Skottland och finansieras av skotska myndigheter för att leda det regionala utvecklingsarbetet genom att företrädesvis genomföra strategiska analyser, utarbeta mål och arbetssätt för det regionala utvecklingsarbetet samt implementera större utvecklingsprojekt och program. HIE ansvarar även för stöd och rådgivning till de tio regionkontor som ska arbeta operativt på lokal nivå med de mål och arbetssätt som HIE tar fram. Stöd till företag i norra Skottland handläggs därför inom ett nätverk av aktörer där HIE har det övergripande ansvaret medan de tio regionkontoren fungerar som handläggande institution där företag inom respektive region kommer i kontakt med såväl stöd som rådgivning.

På eftermiddagen samma dag träffade vi sedan representanter för Inverness & Nairn Enterprise (INE) - ett av de tio regionkontoren i Highlands & Islands-området (HI-området) med 25-30 anställda.

Nästa dag, den 18 maj, åkte vi norrut med hyrbil från Inverness till Caithness & Sutherland-regionen (CASE). Till ytan är CASE den största regionen inom HI-området. Samtidigt är CASE den minst tätbefolkade av dem alla. CASE är också den mest nordligt belägna regionen inom Skottlands fastland. Här träffade vi representanter från regionkontoret och gjorde besök hos sex olika företag som fått olika slags stöd ifrån regionkontoret (se bilaga 2 för närmare beskrivning av företagsbesöken).

Norra Skottland har både problem och möjligheter med stora likheter med de vi har i Västerbotten.

2.1 Befolkningsstruktur i Highlands & Islands

HI-området i norra Skottland är en av de mer glesbefolkade regionerna inom EU. Regionen täcker en yta av 39 000 km² vilket är mer än 50 % av Skottlands totala yta. I regionen bor ca 432 000 invånare,

vilket är ca 9 % av Skottlands totala population. Detta kan jämföras med Västerbotten som täcker en yta på 55 400 km² och har en population på ca 255 000 invånare. Största staden är Inverness med drygt 40 000 invånare, vilket också är det snabbaste växande området i HI-området där närmare en fjärdedel av den totala populationen bor och arbetar. Närmare 60 % av den totala populationen i HI-området bor i glesbygdsområden och i orter med mindre än 5 000 invånare. HI-området har sedan början av 1800-talet haft en befolkningsminskning men sedan bottennoteringen med ca 300 000 invånare i början på 60-talet ökar populationen sakta åter igen. Ett problem är dock att det endast är populationen i Inverness-området som ökar. I övriga delar av regionen minskar fortfarande befolkningen. Problemen med avfolkning medför precis som i Västerbotten en sned åldersfördelning med ett ökande antal äldre. De yngre flyttar ofta till utbildningsorter i större städer som Glasgow och Edinburgh.

2.1.1 Regionen Inverness & Nairn

De ca 30 anställda hos INE arbetar i en region som har 76 400 invånare, vilket får oss västerbottningar att dra jämförelser med Skellefteå kommun. Antalet invånare i regionen motsvarar ca 20 procent av den totala befolkningen i HI-området. Befolkningen ökar med 4,6 procent per år främst beroende på att städerna Inverness och Nairn expanderar. Arbetslösheten är endast 3,8 procent. Regionen marknadsförs som en av de tryggaste och säkraste platserna i Storbritannien, vilket bl.a. grundar sig på en undersökning som gjordes 1997 då regionen hade Skottlands lägsta kriminalitet.

2.1.2 Regionen Caithness & Sutherland

CASE utgör till ytan 20 procent av HI-området. Caithness ligger i nordöstra delen av regionen medan Sutherland ligger i sydväst. Sutherland är till ytan ungefär dubbelt så stor som Caithness. Populationen i regionen uppgår till totalt 38 810, vilket bara motsvarar 10,5 procent av HI-områdets totala befolkning. Över 50 procent av befolkningen bor dessutom i de två städerna Thurso och Wick som har drygt 10 000 invånare vardera. De bägge städerna ligger längs kusten i Caithness högst uppe i norr, vilket gör att det är i Sutherland där det är som mest glesbefolkat i regionen. CASE har sedan 1991 i genomsnitt haft en årlig befolkningstillväxt (minskning) med -2,7 procent. Man är därmed den enda regionen i hela HI-området med negativ befolkningstillväxt. Framtiden ser även värre ut eftersom det prognostiseras en fortsatt negativ befolkningstillväxt med -4,1 procent till år 2005.

Åldersstrukturen har de senaste 10 åren förändrats emot en allt äldre befolkning, vilket mestadels har sin förklaring i extremt låga födelsetal. Caithness har t.ex. tappat 25 procent av antalet personer i åldrarna 0-4 år de senaste 10 åren.

2.2 Näringslivsstruktur i Highlands & Islands

Näringslivsstrukturen i HI-området är relativt smal där mer än 2/3 av populationen i arbetsför ålder finns sysselsatta inom offentlig sektor, turism samt övrig lokal servicenäring. Jämfört med övriga Skottland är en hög andel av sysselsättningen inom offentlig sektor, turism samt jordbruk- och fiskerinäringen. Andelen sysselsatta inom tillverkningsindustrin är lägre jämfört med övriga Skottland. Tillverkningsindustrin kännetecknas främst av mindre företag verksamma inom oljeproduktion och textilindustri. Arbetslösheten i HI-området har minskat de senaste åren och ligger nu på ca 4 procent, vilket är lägre än den genomsnittliga arbetslösheten i Skottland. Ett problem är däremot att det finns stora säsongsvariationer i sysselsättningen - speciellt i områden med hög andel sysselsättning inom jordbrukssektorn och besöksnäringen.

2.2.1 Inverness & Nairn

Ungefär 30 procent av arbetskraften arbetar inom offentlig sektor. Inom tillverkningsindustrin är industriserviceföretag till oljeindustrin viktiga arbetsgivare. I regionen finns även ett antal mycket expansiva medicintillverkande företag där ett stort företag är framstående inom diabetsvård och har ett långtgående samarbete med bl.a. Danderyds sjukhus i Stockholm. Turismen är liksom i övriga delar av Skottland viktig trots att man på senare år sett en minskning av antalet besökare.

2.2.2 Caithness & Sutherland

1997 sysselsatte CASE totalt 12 630 personer varav 55 procent var kvinnor. Av de 12 630 är de allra flesta (29 procent) anställda inom ”offentlig sektor” (administration, utbildning och hälsa). Denna sektor har totalt 3 710 anställda varav 3 020 är kvinnor (81 procent). Sektorn för ”Distribution, Hotell & Restaurang” sysselsätter 25 procent av arbetskraften i området. Därefter kommer ”finansiella sektorn” (bank, försäkring mm.) med 19 procent följt av ”tillverkningsindustri” och ”fiske, jord- & skogsbruk” som sysselsätter 9 respektive 6 procent av arbetskraften. Hela 88,5 procent av företagen i CASE består av småföretag med mindre än 10 anställda.

Antalet arbetslösa i CASE är 1 181 personer (mars 2001), vilket motsvarar 8,6 procent av arbetskraftsutbudet. Arbetslösheten är störst i Sutherland (9,7 procent). I Caithness låg arbetslösheten på 3,8 procent i området kring Thurso samt 6,9 procent vid Wick-området. Framtida tillväxt av sysselsättningen bedöms ligga inom IT- och tjänstesektorn samt inom FoU.

Då ett stort antal arbetstillfällen förväntas skapas framför allt inom Call Center-branschen väntas arbetslösheten ha sjunkit med 4,5 procent till år 2005. I HI-området fanns det 17 Call Centers med totalt 2 330 anställda år 1999. År 1995 fanns bara 335 anställda. Enligt Claire MacLean vid HIE:s avdelning för Inward Investments finns nu 3 500 anställda. I hela Skottland finns 170 Call Centers med 30 000 anställda. I Sverige arbetar uppskattningsvis 40 000 personer inom branschen. I snitt har varje arbetsställe inom branschen 130 anställda i Skottland - en hög siffra jämfört med Västerbotten där det i dag inte finns ett enda arbetsställe med så många anställda i samma bransch. Det arbetsställe med flest antal anställda har i dag ungefär 105 anställda. De åtta största har tillsammans ungefär 280 anställda.

2.3 Mål och sätt att arbeta

Övergripande målsättning och vision är: *“to enable the people of Scotland's Highlands and Islands to develop their full potential”*. För att uppnå detta arbetar hela nätverket med tre strategiska målsättningar:

1. **Strengthening Communities** – stimulera lokalt utvecklingsarbete genom att bl a utveckla och synliggöra olika utvecklingsmöjligheter samt stärka lokalt engagemang och ledarskap. Insatser för att värna kulturarvet prioriteras.
2. **Developing Skills** – kompetensutveckling genom att bl.a. utöka möjligheterna och tillgången på efterfrågebaserad utbildning.
3. **Growing Businesses** – affärsutveckling genom att bl.a. stärka de befintliga företagens konkurrenskraft, stötta nystartade företag och attrahera kunskap, kapital och teknologi till regionen.

Nystartade företag samt befintliga företag som vill utveckla sin verksamhet kan få finansiell support via HIE eller något av regionkontoren. Regionkontoren kan ta finansieringsbeslut på upp till ca 750 000 kr. Överstigs summan i ansökan fattas istället beslut av HIE. Beträffande investeringsstöden är samtliga stöd behovsprövade och kriterier för stöd är att investeringen ska bedömas skapa varaktig sysselsättning, att stödet är en förutsättning för att investeringen skall komma till stånd samt att konkurrensen ej snedvrids. Stöd kan lämnas som bidrag, lån eller i form av aktieköp. Tillgängliga stöd är följande:

- *Building Grants* – olika bidrag med skilda inriktningar för investeringar i byggnader
- *Environmental Renewal Grant* - bidrag till investeringar för att restaurera historiska anläggningar
- *Development Grants* - bidrag för investeringar i övriga anläggningstillgångar
- *Business Start-Up Grant* - lönebidrag till nystartade företag under 12 månaders tid
- *Small Enterprise Grants* - bidrag för investeringar utanför stödområdena
- *Medium Enterprise Grants* - bidrag för investeringar utanför stödområdena
- *de Minimis Grants* (försumbart stöd) - bidrag för såväl anläggnings- som omsättningstillgångar (upp till 100 000 Euro under en treårsperiod)

- *Interest Relief Grant* – räntesubvention på kommersiella krediter
- *Training Grant* - bidrag till utbildning av framför allt ung arbetskraft
- *Business Growth Loan* - lån som ges vid nyetableringar och som inledningsvis är ränte- och amorteringsfritt
- *Innovation Credit* – krediter att använda till produktutveckling
- *Share Option* - insättning av aktiekapital (option) i börsnoterade företag

Uppföljning sker i varje enskilt företagsstöd genom en enkät som automatiskt skickas till företaget sex månader efter slutredovisat stöd. Då tas också uppgifter om senaste bokslut och aktuell sysselsättning in. De mer glesbefolkade områdena utanför Invernessregionen medfinansieras av EU.

Man har ett speciellt program, som sysselsätter fyra heltidstjänster, för att framför allt attrahera utländska etableringar i HI-området. *Inward Investment* handlar om att attrahera ny kompetens, teknologi och kapital till HI-området. Målet är främst att försöka bredda näringslivet för att minska konjunkturkänsligheten och de stora säsongsvariationerna i sysselsättningen. Prioriterade verksamhetsområden är att skapa sysselsättning inom IT, bioteknik, livsmedel samt skogsindustri.

2.3.1 Inverness & Nairn

De övergripande målen är verkligen väl förankrade och inarbetade. Till målen har man inom regionkontoret definierat delmål, prioriteringar och kvantitativa mål på ett sätt som liknar strukturen i vårt tillväxtavtal. När det gäller t.ex. ”Growing businesses” prioriteras följande:

- att stimulera till att fler nya företag startas
- att hjälpa befintliga företag att expandera
- att locka företag att investera i regionen

De kvantitativa målen är dels att skapa och/eller behålla 200 jobb, dels att 75 procent av lokalerna i INE:s ”Business technology center - The Green House” - ska vara uthyrda samt att minst 40 företag har etablerat kontakt med IIP (Inward Investors Program).

En av de tydligaste skillnaderna mellan våra sätt att arbeta var att deras fokus låg på individen och inte enbart på företaget. INE:s utmaning är att göra regionen till ”a good area to live in”. INE arbetar i partnerskap med människorna i regionen för att utveckla den ekonomiska tillväxten. I deras uppgifter ingår också att erbjuda gratis rådgivning inom en rad områden som t.ex. affärsutveckling, bokföring, marknadsföring och affärsjuridik. Denna service erbjuds både till dem som planerar att starta företag och till redan etablerade företag. INE kan även erbjuda rådgivning av egna IT-konsulter. Konsulterna arbetar med att få företag intresserade av IT-teknologi, förstå teknologins fördelar, förbättra företagets beställningskompetens och hjälpa till med exportkontakter då konsulten ser potential i produkten. INE finansierar även IT-seminarier och andra möten som höjer människors kompetens inom IT.

Ytterligare ett område de var verksamma inom var att hjälpa arbetslösa in på arbetsmarknaden och se till att arbetskraften får den utbildning om företagen efterfrågar – ett arbetssätt som till stor del liknade LAN:s och arbetsförmedlingarnas. I detta syfte har man olika program, t.ex.

- Life long Learning Program,
- Special Skills Training Grant
- Training for Work

2.3.2 Caithness & Sutherland

Även här kunde vi konstatera att de övergripande målen som HIE fastställt var väl förankrade. De aktiviteter som regionkontoret i CASE erbjuder beskrivs i deras ”*Business Plan*”, vilket följer den strategi som HIE tagit fram och som gäller hela HI-området. CASE arbetar också i tätt samarbete med

ett antal partners inom deras egen region, vilket inkluderar "the Sutherland Partnership" som har tagit fram en strategi som döpts till "a Platform for Growth", för Sutherland. I Caithness har man motsvarande samarbetspartner i "the Caithness Partnership" som har arbetat fram en utvecklingsstrategi för Caithness. Regionkontorets målsättning har formulerats enligt följande:

**"In partnership with the private sector and other agencies,
to help maximise the potential of individuals, business
and communities in Caithness and Sutherland."**

För att uppnå detta arbetar man precis som hela HIE-nätverket med de tre strategiska målsättningar som redan beskrivits tidigare. Prioriteringarna inom respektive ämnesområde kan dock variera kraftigt mellan de olika regionerna inom nätverket.

3. SAMMANFATTANDE SLUTSATSER

Problembilden i norra Skottland är i många avseenden identiska med den som råder i Västerbotten

- Minskad befolkning och allt äldre befolkning i gles- och landsbygdsområdena.
- Yngre befolkningen attraheras och lockas till större städer med bredare utbud av utbildning, arbete samt nöjen.
- Relativt smal näringslivsstruktur, vilket medför högre konjunkturkänslighet
- En hög andel av sysselsättningen återfinns inom offentlig sektor.

Arbetet med näringslivsutveckling bedrivs precis som i Sverige dels i form av allmänna näringslivsfrämjande projekt och dels i form direkt företagsinriktade åtgärder. Beträffande direkt företagsinriktade åtgärder finns samma verktyg i Skottland som i Sverige (dvs. investerings- och sysselsättningsstöd). Hanteringen av beslut och utbetalningar av stöden är i stort sett identiska som våra regionalpolitiska företagsstöd. Det enda stöd som företag i HI-området har tillgång till som inte finns hos oss är **bidrag till rörelsekapital**. I Skottland är detta försumbart stöd ("de Minimis").

Den främsta skillnaden avseende stödhanteringen var att man kommit betydligt längre med att skapa en för företagarna enklare bild gällande **tydlighet och samordning över de rådgivande och finansiella stödmöjligheterna**. Detta beror på att man samlat all kompetens och allt "beslutande" på ett ställe. Verksamhet som hos oss finns hos ALMI, Nyföretagercentrum, Länsarbetsnämnden, Arbetsförmedlingarna, IT Västerbotten, Norrlandscenter, kommuner mm finns i en enda organisation.

Man förefaller också ha **tydligare riktlinjer** gentemot företagen över vilka kriterier som gäller för att kunna bevilja stöd. En annan skillnad jämfört med hur vi hanterar stöden är att man har en **mer lokal hantering av stöden** i och med att man inom HI-området har 10 olika regionkontor som hanterar stöden. På så sätt skapar man bra kontakter med företagen och bättre förtroende för handläggarna av stöden. Samtidigt skapas nya arbetstillfällen ute i regionerna eftersom varje regionkontor har ett stort antal anställda. Samarbetet mellan de olika regionkontoren innebär bl.a. att om ett kontor får slut på medel finns möjlighet att överföra medel från andra regionkontor som har medel tillgängliga som lån.

Slutligen arbetar man på ett för oss annorlunda och intressant sätt med industri- och kontorslokaler, vilket innebär att HIE **tillhandahåller mark och lokaler till företagen** i HI-området. Till exempel håller man på att färdigställa ett antal lokaler anpassade för att kunna bedriva tjänste- och Call Center-verksamhet. Beslut om att bygga lokalerna har tagits dels utifrån den ökning av antalet arbetsplatser man hittills haft och dels utifrån framtidsanalyser inom branschen. Dessa byggnader står tomma tills en efterfrågan om etablering från företag kommer.

Ytterligare en reflektion vi gjorde var att de var väldigt skickliga på att **marknadsföra sitt budskap**. De lade ned stora resurser och hade massvis med olika broschyrer och informationsblad som beskrev verksamheten, vilka program de arbetade med, hur regionen såg ut, vilka planer man hade, mål osv. Allt var snyggt paketerat i påkostade broschyrer samt en mycket ambitiös presentation på Internet.

Links to related sites

Enterprise Agencies

Highlands and Islands Enterprise (HIE) <http://www.hie.co.uk>

Scottish Enterprise (SE) <http://www.scotent.co.uk>

Local Enterprise Companies in the HIE Network

Argyll and the Islands Enterprise <http://www.aie.co.uk>

Caithness & Sutherland Enterprise <http://www.case-lec.co.uk>

Inverness and Nairn Enterprise <http://www.ine.co.uk>

Lochaber Limited <http://www.lochaberlimited.co.uk>

Moray Badenoch and Strathspey Enterprise <http://www.mbse.co.uk/innovation>

Orkney Enterprise <http://www.orkney.com/oeabout.htm>

Ross and Cromarty Enterprise <http://www.race.co.uk>

Shetland Enterprise <http://www.hie.co.uk/shetland>

Skye and Lochalsh Enterprise <http://www.sale.hie.co.uk>

Western Isles Enterprise <http://www.wie.co.uk>

Government

Highland Council <http://www.highland.gov.uk>

Scottish Executive <http://www.scotland.gov.uk>

The Scottish Parliament <http://www.scottish.parliament.uk>

Företagsbesök i regionen Caithness & Sutherland den 18 maj 2001

Sandra McCaughey, Strategic Initiatives Manager, och Karen Morrill, Business Development Manager, var våra värdar och guider för hela dagen. Vi besökte sex olika företag under dagen. Först "Northshore Pottery" - ett krukmakeri i Lytheron som hade blivit hjälpt av regionkontoret genom följande stöd:

- "Business Start-Up Grant" (motsvarande LAN:s Starta Eget-bidrag), lönebidrag under 12 månaders tid
- "Development Grant", bidrag för investeringar i anläggningstillgångar
- "Building Grant", bidrag för investeringar i ombyggnation av lokal
- "HIE Attractions Building Grant", bidrag för ombyggnationer som kan ges till enskilda företag när investeringen gynnar regionens attraktionsvärde

2. Nästa företagsbesök blev "Waterlines" – ett turistcenter belägen vid en fiskehamn som ger en kulturell och historisk guidning om den stora fiskeindustri som bedrivits där tidigare. Under turistsäsongen har anläggningen fem anställda. Regionkontoret har hjälpt till genom:

- "Environmental Renewal Grant", bidrag till investeringar för att förnya/restaurera historiska anläggningar
- PESCA ERDF, bidrag från en europeisk regional utvecklingsfond där regionkontoret hjälpte till med alla kontakter. Fondens syfte är att utveckla f.d. fiskehamnar till att skapa nya aktiviteter, t.ex. inom besöksnäringen.

3. Det tredje företagsbesöket blev restaurangen "Bord l'eau" i Wick där vi också åt lunch. Regionkontoret har hjälpt till vid denna nyetablering genom Business Start-Up Grant, Building Grant och Development Grant. Etableringen har gett sysselsättning åt fem personer samt skapat ett mervärde åt staden eftersom det bl.a. är den första franska restaurangen samt att ägarna har ett annorlunda arbetssätt än de befintliga restaurangerna.

4. Nästa besök i Wick blev "Caithness Creels Ltd" som har 30 anställda. Företaget tillverkar och distribuerar fiskekorgar som används för att fånga krabbor, humrar och jätteräkor. Korgarna exporteras bl.a. till Norge, Danmark och Irland. Stöd från regionkontoret har gått via:

- "Business Growth Loan", ett fördelaktigt lån som ges vid nyetableringar som inledningsvis är ränte- och amorteringsfritt
- Development Grant
- Building Grant
- PESCA ERDF
- "Innovation Credit", stöd för produktutveckling

5. I Wick besökte vi också "Caithness Glass" – en glasfabrik i stil med Orrefors som har 90 anställda. Utöver tillverkningen utgör anläggningen också en viktig turistattraktion. Stöd har givits till företaget genom:

- Development/Building Grant (totalt ca. 7,5 mkr sedan starten 1967)
- "Interest Relief Grant", räntesubvention för lån till investeringar hos affärsbank
- "Training Grant", bidrag till utbildning av fr.a. ung arbetskraft
- Business Growth Loan
- "Share Option", insättning av aktiekapital i företaget

6. Sista besöket för dagen tog oss så långt norrut som möjligt i skotska fastlandet där vi besökte "Georgina Oxley" i samhället John O'Groats. Företaget förädlar och säljer trädgårdsdekorationer samt tillverkar gratulationskort. Georgina och hennes man John, flyttade från England till John O'Groats 1991 och har fått stöd från regionkontoret genom den rådgivningsservice man erbjuder företag. Georgina och John har fått värdefulla insikter i bl.a. marknadsföring och datorkunskap. Man bedriver i dag tack vare denna webbförsäljning av deras produkter på www.johnogroatsgardenornaments.co.uk.

Företagsbesöken gav oss en nyttig avkoppling från gårdagens massiva informationsflöde och ett tillfälle att se hur stöden använts i praktiken.